

Uit de originele nota van toelichting bij het Activiteitenbesluit

§ 3.1.1 Lozen van grondwater bij bodemsanering en proefbronnering

Artikel 3.1

Bij het reinigen van grond en grondwater kunnen, naast het positieve milieueffect dat de sanering met name met betrekking tot de bodem en het grondwater heeft, ook nadelige gevolgen voor lucht, water en bodem optreden.

Om de nadelige gevolgen voor het milieu van bij reinigen van grond en grondwater vrijkomend afvalwater te beperken, zijn in het besluit voorschriften opgenomen met betrekking tot het lozen daarvan.

Voor de overige milieuaspecten (te weten andere aspecten dan water, dus bijvoorbeeld lucht of energie) zijn geen voorschriften opgenomen in hoofdstuk 3. Voor zover ook in de op dit besluit gebaseerde regeling geen middelvoorschriften zijn opgenomen, vormt hoofdstuk 2 het kader waaraan de overige nadelige gevolgen voor het milieu moeten worden getoetst. Zo zijn in paragraaf 3.1.1. geen doelvoorschriften opgenomen met betrekking tot de emissies naar de lucht. Deze emissies vinden echter wel plaats, als gevolg van zuivering van verontreinigd water op locatie (bijvoorbeeld in een striptoren), maar ook wanneer afvalwater met daarin vluchtige stoffen op de riolering wordt geloosd. De vluchtige bestanddelen kunnen tijdens het transport in het riool naar de lucht ontsnappen. Afhankelijk van de aard en totale hoeveelheid vluchtige bestanddelen in het grondwater en de plaats waar de emissie optreedt, kunnen zo nodig op grond van artikel 2.1 bij maatwerkvoorschrift maatregelen worden voorgeschreven om de emissies van deze vluchtige bestanddelen naar de lucht te beperken.

Bij het opstellen van dit artikel is uitgegaan van de nota van de Commissie Integraal Waterbeheer (CIW) "Vrijkomend grondwater bij bodemsaneringen". Bij bodemsaneringen komt naast vervuilde grond vaak verontreinigd grondwater vrij. De meest voorkomende verontreinigingen in het grondwater zijn benzeen, toluen, ethylbenzeen en xyleen (BTEX), vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen (VOC), olie, en in mindere mate ook polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en zware metalen. Vaak wordt dit water ter plaatse gezuiverd. Daarbij worden verschillende zuiveringstechnieken toegepast. Een veel toegepaste grondwaterzuiveringstechniek is een striptoren met nabehandeling van de lucht door middel van actieve koolfiltratie. Naast striptorens worden (waterzijdige) actiefkoolfiltratie, biologische technieken (biofilm en bioreactor), olieafscidders en coagulatie/flocculatietechnieken regelmatig toegepast. De technieken worden vrijwel altijd in combinatie gebruikt. Het afvalwater wordt vervolgens afhankelijk van de locatie, hoeveelheid en samenstelling van het afvalwater in het oppervlaktewater, de bodem of in een rioolstelsel geloosd. Voor lozingen via al deze lozingsroutes zijn in dit besluit regels opgenomen.

Historie

Dit besluit stelt niet alleen regels voor lozingen vanuit bodemsaneringen en proefbronneringen, die nu nog onder de Wm en Wvo-vergunningplicht vallen, maar ook regels voor lozingen, die onder het Lozingenbesluit Wvo bodemsanering en proefbronnering vielen. Dat Wvo-besluit blijft derhalve slechts relevant voor lozingen vanuit bodemsaneringen en proefbronneringen, die geen inrichting in de zin van de Wm zijn. In het in voorbereiding zijnde Besluit algemene regels voor lozingen buiten inrichtingen zullen overeenkomstige voorschriften worden opgenomen waarmee ook de lozingen ten gevolge van saneringen buiten inrichtingen op dezelfde wijze gereguleerd worden. Genoemd Wvo-besluit zal daarmee komen te vervallen.

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit was een deel van de lozingen in een vuilwaterriool algemeen toegestaan op grond van het Lozingenbesluit Wvo bodemsanering en proefbronnering in samenhang met het Besluit voorzieningen en installaties milieubeheer. Met betrekking tot die algemene regeling werden in de praktijk twee bezwaren naar voren gebracht.

Vanuit de zijde van de lozers werd de normering in het Wvo-besluit als te streng ervaren. Het Wvo-besluit gaf wel de mogelijkheid om ruimere lozingseisen toe te staan, maar dat kon alleen via een Wvo-vergunning. Vanuit de zijde van de riool- en zuiveringsbeheerders werd als nadeel gezien, dat lozing van dun water op het vuilwaterriool was toegestaan ook in geval er milieuhygiënisch betere opties mogelijk waren. De gekozen regeling waarbij lozing in een vuilwaterriool in beginsel is verboden, maar bij maatwerkvoorschrift kan worden toegestaan, biedt de mogelijkheid om zowel het toestaan van ruimere lozingseisen als het aanwezig zijn van alternatieven per geval te beoordelen. De eerdergenoemde CIW nota en het daarbij, eveneens door de CIW, uitgegeven informatieblad "Integrale afweging lozingsvarianten bij bodemsaneringen" kunnen hiervoor als richtsnoer dienen.

Lozen in oppervlaktewater

Voor lozingen in het oppervlaktewater zijn onderscheidenlijk lozingseisen geformuleerd voor oppervlaktewater dat met het oog op lozingen geen bijzondere bescherming behoeft, en wateren waarbij een bijzondere bescherming wel aan de orde kan zijn. Voor oppervlaktewateren die een bijzondere bescherming behoeven zijn soms aanvullende

maatregelen nodig om een significante verslechtering van de waterkwaliteit te voorkomen. In die gevallen zullen bij lozing strengere lozingseisen nodig zijn, hetgeen tot hogere kosten kan leiden. Deze hogere kosten zijn te rechtvaardigen omdat anders een significante verslechtering van de waterkwaliteit optreedt. De in het besluit opgenomen lozingseisen zijn zodanig gekozen, dat deze voor de desbetreffende categorie oppervlaktewateren (wel of geen bijzondere bescherming) te allen tijde een adequate bescherming waarborgen. Afhankelijk van de specifieke situatie zijn echter soms ruimere lozingseisen mogelijk. Het bevoegd gezag heeft daarom met het zevende lid de mogelijkheid om, al dan niet op aanvraag van de lozer, bij maatwerkvoorschrift ruimere lozingseisen te stellen. Het CIW rapport Emissie-immissie, prioritering van bronnen en de immissietoets van juni 2000 kan daarbij als leidraad dienen.

Lozen in de bodem

Ook bij lozing in de bodem is er voor gekozen doelvoorschriften op te nemen die te allen tijde een adequate bescherming van de bodem waarborgen. Gekozen is daarom voor lozingseisen op het niveau van de streefwaarden in de circulaire Streefwaarden- en interventiewaarden bodemsanering. Evenals bij lozen in het oppervlaktewater heeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift ruimere lozingseisen te stellen.

Lozen in rioolstelsels

Voor lozen in rioolstelsels die niet op een rioolwaterzuiveringsinstallatie uitkomen, maar rechtstreeks op het oppervlaktewater of in de bodem (zoals regenwaterriolen en drainagestelsels) gelden dezelfde voorschriften als bij lozen in oppervlaktewater, dat geen bijzondere bescherming behoeft. Indien het rioolstelsel waarop geloosd wordt direct loost op een oppervlaktewater dat wel bijzondere bescherming behoeft heeft het bevoegd gezag op grond van het zevende lid, onderdeel b, de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift de lozingseisen van tabel 3.1a aan te scherpen in het belang van de bescherming van de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater.

Het lozen van al dan niet gezuiverd grondwater in een vuilwaterriool en vervolgens behandelen daarvan in een zuiveringstechnisch werk (een rioolwaterzuiveringsinstallatie) heeft een aantal nadelen. Zoals hiervoor aangegeven zal in geval van lozing van vluchtige stoffen een groot deel van deze stoffen reeds tijdens het transport in een vuilwaterriool naar de lucht worden geëmitteerd, zodat van zuivering van deze stoffen in de rioolzuiveringsinstallatie nauwelijks sprake zal zijn.

Het lozen van bodemsaneringwater op het vuilwaterriool kan daarnaast leiden tot een toename van de overstorten door overbelasting van het rioolstelsel. Ook heeft lozing van dergelijk "dun water" (water met weinig verontreinigingen) een nadelig effect op de werking van de rioolzuiveringsinstallatie. In beginsel is een lozing van bij reiniging van grond en grondwater vrijkomend afvalwater op het vuilwaterriool milieuhygiënisch geen voor de hand liggende optie. In aan aantal situaties kan het echter de enige of de meest doelmatige optie zijn, vanwege onder meer:

- de te grote afstand tot oppervlaktewater of schoonwaterriool, zodat daarop niet geloosd kan worden;
- een te hoge grondwaterstand waardoor bodemlozing niet mogelijk is;
- een beperkte tijdsduur van de lozing, of beperkte vracht aan verontreiniging, waardoor de kosten voor vergaande zuivering niet in verhouding staan tot de milieuwinst die daarmee kan worden bereikt;
- het feit dat voor de in het grondwater aanwezige verontreinigingen de restverontreiniging niet met gangbare technieken kan worden beperkt tot de concentratie-eisen die gelden voor lozing in oppervlaktewater en in de bodem. Dit kan zich vooral voordoen bij metalen en bij naftaleen en overige PAK's.

In het eerdergenoemde CIW-rapport is per te lozen stof een afwegingsmodel ontwikkeld waarmee met name gebaseerd op kosteneffectiviteit, kan worden bepaald in welke situaties lozing op het vuilwaterriool de meest aangewezen route kan zijn.

Gelet op het voorgaande is er in het besluit voor gekozen om eventuele lozing in een vuilwaterriool aan een voorafgaande toetsing door de bevoegde instanties te onderwerpen. Indien lozen op oppervlaktewater, op of in de bodem of in een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater, niet zijnde een vuilwaterriool, redelijkerwijs niet mogelijk is, kan bij maatwerkvoorschrift worden toegestaan om wel op het vuilwaterriool te lozen. De lozer kan het bevoegd gezag verzoeken om een dergelijk maatwerkvoorschrift te stellen. In dit maatwerkvoorschrift worden tevens de lozingseisen ten aanzien van verontreinigingen gesteld, waarbij BBT het uitgangspunt dient te zijn, en kunnen bovendien voorschriften ten aanzien van het te lozen debiet worden gesteld. Omdat lozing van vrijkomend grondwater bij bodemsanering in een vuilwaterriool zowel onder de Wm als de Wvo valt, zullen bevoegde instanties op grond van beide wetten toestemming bij maatwerkvoorschrift moeten verlenen, en zal de aanvraag om een maatwerkvoorschrift dus tot beide instanties moet zijn gericht.

De waterbeheerder toetst de aanvraag met het oog op de bescherming van de zuiveringstechnische werken en het oppervlaktewater, de gemeente met het oog op de bescherming van het rioolstelsel en overige milieuaspecten. Van de bevoegde instanties wordt uiteraard verwacht, dat zij de beslissing op deze aanvragen in gezamenlijk overleg nemen. De noodzaak van deze dubbele toestemming zal overigens vervallen bij inwerkingtreding van de

wetsvoorstellen voor de Waterwet en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (zie paragraaf 3.4.1 van het algemene deel van deze toelichting).

Proefbronneringen

Naast regels voor lozing vanuit bodemsaneringen bevat artikel 3.1 ook regels voor lozing vanuit proefbronneringen, die plaatsvinden in kader van een saneringsonderzoek in de zin van de Wbb.

Voor lozingen anders dan in een vuilwaterriool komen de regels overeen met regels voor bodemsaneringen. Voor lozing in een vuilwaterriool is geen toestemming bij maatwerkvoorschrift vereist. Het is primair aan de lozer om te beoordelen of de andere lozingsroutes redelijkerwijs mogelijk zijn. Is dat niet zo, dan mag vanuit een proefbronnering in een vuilwaterriool worden geloosd. Aan een lozing vanuit een proefbronnering op een vuilwaterriool wordt slechts een voorschrift gesteld ten aanzien van onopgeloste bestanddelen. Voor het overige vormt de zorgplichtbepaling (artikel 2.1) het kader waaraan de lozing getoetst wordt.

Het lozingsdebiet

Voor de lozingen ten gevolge van bodemsaneringen worden met dit besluit geen eisen gesteld aan het te lozen debiet of hoeveelheid. Gezien de omvang die deze lozingen soms kunnen hebben kan het debiet in bepaalde gevallen wel een probleem vormen, met name bij lozing op een rioelstelsel. In die gevallen biedt de zorgplicht van artikel 2.1 de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift eisen te stellen aan het te lozen debiet. Dit kan een beperking van het debiet betekenen, maar ook kan gekozen worden voor een lozingsregime, waarbij de lozing vooral plaats vindt in de perioden dat er voor het overige weinig geloosd wordt op dat riool, bijvoorbeeld in de nacht. Een buffervoorziening ter plaatse van de sanering kan dan noodzakelijk zijn. Ter beperking van de overstorten kan ook een begrenzer in de riolering dan wel een vlotter worden opgenomen, die aanvoer van water vanuit de bodemsanering afsluit wanneer bij grote regenval het waterniveau in de riolering boven een bepaalde hoogte uitkomt.

Uit: Staatsblad 2007, nr. 415